

P7_TA(2012)0089

Kazakstan

Europaparlamentets resolution av den 15 mars 2012 om Kazakstan (2012/2553(RSP))

Europaparlamentet utfärdar denna resolution

- med beaktande av de allmänna bestämmelserna för unionens åtgärder i internationella sammanhang i artikel 21 i EU-fördraget och för förfarandet för att ingå internationella avtal i artikel 218 i EUF-fördraget,
- med beaktande av EU:s strategi för Centralasien,
- med beaktande av partnerskaps- och samarbetsavtalet mellan EU och Kazakstan, som trädde i kraft 1999, och i synnerhet artikel 2 i avsnittet om allmänna principer,
- med beaktande av EU:s strategi för ett nytt partnerskap med Centralasien, som antogs av Europeiska rådet den 21–22 juni 2007, och lägesrapporterna av den 24 juni 2008 och 28 juni 2010,
- med beaktande av rådets slutsatser av den 24 maj 2011 om Kazakstan,
- med beaktande av EU:s uttalanden om Kazakstan i OSSE:s ständiga råd av den 3 november och 22 december 2011 samt 19 januari, 26 januari och 9 februari 2012 och uttalandena av vice ordföranden för kommissionen/unionens höga representant för utrikes frågor och säkerhetspolitik, Catherine Ashton, om händelserna i staden Zjanozen den 17 december 2011 samt hennes uttalande av den 17 januari 2012 om parlamentsvalet i Kazakstan den 15 januari 2012,
- med beaktande av uttalandet om de preliminära resultaten och slutsatserna från det OSSE/ODIHR-ledda valobservatörsdraget till parlamentsvalet den 15 januari 2012,
- med beaktande av uttalandet av den 25 januari 2012 av OSSE:s representant för mediefrihet om mediesituationen i Kazakstan,
- med beaktande av uttalandet av den 1 februari 2012 av chefen för OSSE:s kontor för demokratiska institutioner och mänskliga rättigheter om det våldsamma ingripandet mot den kazakstanska oppositionen,
- med beaktande av sin resolution av den 15 december 2011 om en EU-strategi för Centralasien¹,
- med beaktande av punkt 23 i sin resolution av den 16 februari 2012 om Förenta Nationernas råd för mänskliga rättigheter²,
- med beaktande av artikel 110.4 i arbetsordningen, och av följande skäl:

¹ Antagna texter, P7_TA(2011)0588.

² Antagna texter, P7_TA(2012)0058.

- A. Såväl EU som Kazakstan skulle kunna dra stor nytta av ett djupare samarbete. Europaparlamentet stöder detta mål, men betonar samtidigt att ekonomiskt samarbete måste gå hand i hand med politiskt samarbete och bygga på politisk vilja att införa och upprätthålla gemensamma värderingar mot bakgrund av att Kazakstan spelar en avgörande roll för Centralasiens socioekonomiska utveckling och för stabiliteten och säkerheten i regionen.
- B. Förhandlingar om ett nytt, utvidgat avtal mellan EU och Kazakstan, som ska ersätta det nuvarande partnerskaps- och samarbetsavtalet, inleddes i juni 2011.
- C. Den 17 februari 2012 undertecknade Kazakstans president flera lagar avsedda att förbättra den rättsliga grunden för förhållandet mellan arbetsmarknadens parter, arbetstagarnas rättigheter och den sociala dialogen samt att stärka domstolväsendets oberoende.
- D. Den 16 december 2011 dödades ett stort antal människor och många fler skadades i oroligheter i staden Zjanozen i västra Kazakstan, där över 3 000 människor samlats till en fredlig demonstration på huvudtorget till stöd för oljearbetarnas krav. Oljearbetarna har sedan maj strejkat för högre löner och bättre villkor och rätten att välja sina egna fackföreningsrepresentanter.
- E. Myndigheterna rapporterade 17 döda efter det att kravallpolisen, enligt oberoende rapporter och ögonvittnen, gick till angrepp mot demonstranterna och öppnade eld mot civila, däribland obehövade strejkdeltagare och deras familjer. Efter sammandrabbningarna utlyste de kazakstanska myndigheterna undantagstillstånd, och journalister och oberoende observatörer förbjöds resa till Zjanozen. Undantagstillståndet hävdades slutligen den 31 januari 2012, men vittnen uppger att antalet dödsfall kan vara betydligt högre. De regionala myndigheterna har lovat finansiellt stöd till de familjer som förlorade sina anhöriga i samband med händelserna.
- F. Det är fortfarande inte klart vad som egentligen hände i Zjanozen den 16 december 2011. Myndigheterna ströp inledningsvis kommunikationerna och resor till staden kontrollerades genom ett undantagstillstånd som varade till den 31 januari 2012. Trakasserier och våldsattacker mot oberoende medier samt rädsla hos invånarna gör det hela tiden svårt att få större klarhet i händelserna. Till följd av händelserna i Zjanozen i december 2011 har de kazakstanska myndigheterna skärpt censuren av internet i landet och tillämpat informationsextraktion ("deep packet inspection") på all internettrafik.
- G. Sedan december 2012 har uppskattningsvis 43 människor gripits och hotas nu av fängelsestraff på upp till sex år. Bland de fängslade finns kända ledare och aktivister från oljearbetarnas strejk, bland annat Talgat Saktaganov, Roza Tuletaeva och Natalia Azjgalieva. Ett antal unga som anklagats för att vara islamska aktivister greps i staden Uralsk den 3 februari 2012, misstänkta för att ha anstiftat massiva oroligheter i Zjanozen.
- H. Kazakstans president krävde en fullständig utredning av händelserna och tillsatte en regeringskommission under ledning av landets förste vice premiärminister. Han bjöd även in internationella sakkunniga att delta i utredningen, bland annat från FN. Ett antal poliser är under utredning för att ha öppnat eld utan giltig orsak, men ännu har inga anklagelser framförts.

- I. Det finns många rapporter om att gripna har utsatts för tortyr och misshandel. Det behövs även en trovärdig utredning av dessa händelser, som sedan måste följas av de rättsliga åtgärder som krävs.
- J. Det allmänna val som hölls den 15 januari 2012 var enligt OSSE inte i linje med dess riktlinjer. Det förekom omfattande valfusk och statliga medel och slagord utnyttjades för att öka populariteten för det sittande regeringspartiet, som inte skapat de nödvändiga förutsättningarna för att ett verkligt flerpartival skulle kunna hållas, även om valet den här gången rent tekniskt var väl administrerat.
- K. Den 6 januari 2012 undertecknade Kazakstans president en lag om nationell säkerhet. Lagen stärker säkerhetstjänstens befogenheter och fastställer att personer som anses skada landets anseende på den internationella scenen kan klassas som ”destruktiva” och beläggas med påföljder.
- L. Under de senaste månaderna har respekten för mänskliga rättigheter i Kazakstan försämrats. Detta framgår av EU:s uttalanden i OSSE:s ständiga råd och de uttalanden som OSSE:s representant för mediefrihet och chefen för OSSE:s kontor för demokratiska institutioner och mänskliga rättigheter nyligen har gjort.
- M. I september 2011 antog myndigheterna en religionslag som tvingar alla religiösa grupper att omregistrera sig och som innehåller bestämmelser som kan förbjuda Kazakstans medborgare att fritt utöva sin tro. Nyantagna lagar om massmedier och nationell säkerhet innehåller dessutom bestämmelser som stärker de intoleranta dragen i Kazakstans politiska system och strider mot de uttalade demokratiseringsambitionerna.
- N. Den 8 augusti 2011 fann tingsrätten i Aktau oljearbetarnas advokat Natalia Sokolova skyldig till ”uppvigling till omstörtande verksamhet” samt ”aktivt deltagande i otillåtna sammankomster” och dömde henne till sex års fängelse.
- O. I syfte att öka sin trovärdighet inom det internationella samfundet övertog Kazakstan ordförandeskapet för OSSE 2010 och åtog sig att genomföra en rad demokratiska reformer och att respektera organisationens grundläggande principer.
- P. Under de två senaste månaderna har oppositionspartierna och oppositionsorganisationerna Alga, Azat och Kazakstans socialistiska rörelse, samt oberoende medier såsom tidningarna Vzgljad, Golos Republik och Respublika samt satellit-tv-kanalen Stan TV och oberoende fackföreningar, såsom Zhanartu och andra organisationer inom det civila samhället, utsatts för allt hårdare förtryck. Bland annat har Alga-partiets ledare Vladimir Kozlov och chefredaktören för Vzgljad, Igor Vinjavskij, gripits. Den 28 januari 2012 deltog omkring 1 000 människor i Almaty i en otillåten protest mot förtrycket och krävde att myndigheterna skulle upphöra med de politiska förföljelserna.
- Q. Oppositionspartierna har tillkännagett planer på ett protestmöte den 24 mars 2012 i Almaty till minne av att det gått 100 dagar sedan dödsskotten i Zjanaozen.
- R. Vladimir Kozlov greps utan möjlighet att få kontakt med omvärlden strax efter det att han hade återvänt från möten med Europaparlamentet och Europeiska utrikestjänsten, vilket är ytterligare en anledning för EU att känna oro och vilket understryker vikten av att våra institutioner kan föra en dialog med många olika aktörer i EU:s partnerländer utan att det

ska få negativa följder för våra samtalspartner.

1. Europaparlamentet understryker hur betydelsefulla förbindelserna mellan EU och Kazakstan är och att det politiska och ekonomiska samarbetet måste stärkas, bland annat på strategiska områden som demokrati, mänskliga rättigheter, miljö, energi, handel och transport, vid sidan av kampen mot terrorism, organiserad brottslighet och narkotikahandel. Parlamentet understryker att förra året utmärktes av ökat samarbete, regelbundna högnivåmöten och starten på förhandlingarna om ett nytt partnerskaps- och samarbetsavtal.
2. Europaparlamentet uttrycker sin djupa oro och sitt deltagande med anledning av händelserna den 16 december 2011 i staden Zjanozen i Kazakstan, där 17 människor dödades och 110 sårades.
3. Europaparlamentet fördömer starkt det våldsamma ingripandet från polisens sida mot demonstranterna i Zjanozen och begär en oberoende och trovärdig internationell utredning av händelserna.
4. Europaparlamentet uttrycker sin avsikt att fortsätta att föra en dialog med civilsamhällets aktörer, som en del i sina förbindelser med Kazakstan och i enlighet med sina rutiner för förbindelser med andra tredjeländer. Parlamentet förväntar sig att denna dialog respekteras och påpekar att parlamentet värnar om sina samtalspartners välbefinnande.
5. Europaparlamentet anser att dålig hantering av arbetskonflikten inom oljebranschen i västra Kazakstan var huvudorsaken till det djupa allmänna missnöje som föregick händelserna i mitten på december 2011. Parlamentet är övertygat om att social fred och varaktig stabilitet endast kan uppnås om man i ord och handling erkänner arbetarnas rätt att organisera sig, för en dialog som präglas av ömsesidig respekt mellan fackföreningsrepresentanter, arbetsgivare och myndigheter, återanställer avskedade arbetare eller erbjuder dem nya jobb, stöder de familjer som har drabbats av den senaste tidens händelser samt bygger upp förtroendet för polis- och rättsväsendet.
6. Europaparlamentet uppmanar Europeiska utrikestjänsten att noga övervaka rättegångarna mot dem som anklagats för att ha organiserat demonstrationerna och att avlägga rapport till parlamentet.
7. Europaparlamentet välkomnar att Jevgenij Zjovtis, chef för Kazakstans internationella byrå för de mänskliga rättigheterna och rättsstaten, nyligen frigavs och att journalisten Tochnijaz Kutjukov från tidningen Vremja, beviljades amnesti i ett domstolsbeslut av den 2 februari 2012 efter att ha dömts till fyra års arbetsläger i september 2009.
8. Europaparlamentet beklagar att det i övrigt inte finns många ljuspunkter i den negativa utvecklingen för de mänskliga rättigheterna i Kazakstan. Denna utveckling har pågått under lång tid men har förvärrats den senaste tiden. Parlamentet uppmanar de kazakstanska myndigheterna att ge garantier för de frihetsberövade aktivisternas familjers säkerhet.
9. Europaparlamentet uppmanar de kazakstanska myndigheterna att göra allt för att förbättra människorättssituationen i landet. Parlamentet betonar att framstegen i förhandlingarna om det nya utvidgade partnerskaps- och samarbetsavtalet mellan EU och Kazakstan måste kopplas till framsteg i det politiska reformarbetet. Parlamentet uppmanar

Kazakstan att uppfylla sitt åtagande om ytterligare reformer för att bygga upp ett öppet och demokratiskt samhälle som rymmer ett oberoende civilsamhälle och en oberoende opposition och som respekterar grundläggande rättigheter och rättstatsprincipen.

10. Europaparlamentet påminner om att fri tillgång till information och kommunikation och oensurerad tillgång till internet (digitala friheter) är universella rättigheter som är oumbärliga för att garantera mänskliga rättigheter såsom yttrandefrihet och tillgång till information samt för att garantera öppenhet och ansvarsskyldighet i den offentliga förvaltningen.
11. Europaparlamentet välkomnar de rättsliga förändringar under de senaste månaderna som syftar till att utöka antalet partier som kan ställa upp kandidater i parlamentsvalet. Parlamentet noterar att tre partier kommit till i det nya parlamentet sedan det senaste parlamentsvalet. Parlamentet beklagar att ett flertal oppositionspartier inte får registrera sig och uppmanar de kazakstanska myndigheterna att genomföra de ytterligare reformer som krävs för att få till stånd verkligt pluralistiska val och att ge sitt stöd till oberoende medier och icke-statliga organisationer, så att dessa kan hålla igång sin verksamhet.
12. Europaparlamentet uppmanar de kazakstanska myndigheterna att som prioriterad åtgärd ta itu med de problem som konstaterats av OSSE/ODHIR för att låta landets opposition fylla sin rättmätiga roll i ett demokratiskt samhälle och att vidta alla åtgärder som krävs för att uppfylla internationella valstandarder. Parlamentet uppmanar Europeiska utrikestjänsten att hjälpa Kazakstan att ta sig an dessa problem.
13. Europaparlamentet noterar Kazakstans färdplan för anslutning till Världshandelsorganisationen (WTO), vilket kommer att skapa jämlikare förutsättningar för näringslivet på båda sidor, underlätta och avreglera handeln och ge en signal om samarbete och öppenhet. Parlamentet betonar att Kazakstan i och med anslutningen förbinder sig att uppfylla samtliga WTO-bestämmelser, inklusive att avstå från protektionistiska åtgärder.
14. Europaparlamentet uttrycker sin upprördhet över att oppositionsledare och journalister, hållits fängslade sedan januari 2012. Parlamentet uppmanar de kazakstanska myndigheterna att upphöra med förtrycket av oppositionen och oberoende medier i landet samt att frige alla personer som har fängslats på politiska grunder, däribland Alga-partiets ledare Vladimir Kozlov och chefredaktören för tidningen Vzgljad Igor Vinjavskij, samt alla som fortfarande hålls fängslade och som har namngetts i EU:s senaste uttalanden i OSSE:s ständiga råd. Parlamentet kräver att Kozlov ska få kontakta sin närmaste familj, inklusive sin fru, och att hans hälsotillstånd ska utvärderas på ett oberoende sätt. Parlamentet välkomnar att Natalia Sokolova, advokat för oljebolaget Karazhanbasmunais fackföreningar, nu fått sitt straff sänkt till en villkorlig dom på tre år efter att först ha dömts till sex års fängelse. Parlamentet beklagar dock att Sokolova enligt en dom från Högsta domstolen inte får delta i fackföreningsverksamhet under den villkorliga domen.
15. Europaparlamentet kräver att de kazakstanska myndigheterna snabbt visar mer respekt för mötes-, förenings-, yttrande- och religionsfriheten i linje med rekommendationerna från OSSE:s representanter och organ samt särskilt beakta de internationella åtaganden Kazakstan har gjort och de löften man gav innan beslutet om att tilldela landet ordförandeskapet för OSSE 2010 fattades. Parlamentet riktar uppmärksamheten mot den välförberedda nationella plan för mänskliga rättigheter som antogs 2009 och uppmanar de kazakstanska myndigheterna att genomföra den fullt ut.

16. Europaparlamentet är övertygat om att myndigheterna och samhället i Kazakstan skulle tjäna mycket på att vidta sådana åtgärder, inte minst när det gäller stabilitet och säkerhet och att åter stadigt förbättra landets status internationellt.
17. Europaparlamentet framhåller att officiella företrädare för Kazakstan sedan januari 2012 deltagit i öppna och konstruktiva möten med ledamöter av Europaparlamentet, där även företrädare för civilsamhället och icke-statliga organisationer deltagit. Under dessa möten var företrädarna öppna för att även utländska utredare fick delta i utredningen av händelserna och lovade att ge upplysningar om de gripanden som skett de senaste månaderna. **Parlamentet förväntar sig att dessa utfästelser kommer att följas upp av konkreta insatser.**
18. Europaparlamentet understryker betydelsen av människorättsdialoger mellan EU och Kazakstan, där alla frågor kan tas upp på ett öppet sätt. Parlamentet begär att dessa dialoger stärks så att de blir effektivare och mer resultatorienterade och inrymmer aktörer från civilsamhället.
19. Europaparlamentet uppmanar EU och i synnerhet unionens höga representant för utrikes frågor och säkerhetspolitik att noga övervaka händelseutvecklingen, ta upp problem med de kazakstanska myndigheterna, erbjuda stöd och regelbundet rapportera till parlamentet.
20. Europaparlamentet uppdrar åt talmannen att översända denna resolution till vice ordföranden för kommissionen/unionens höga representant för utrikes frågor och säkerhetspolitik, rådet, kommissionen, medlemsstaternas regeringar och parlament, Republiken Kazakstans regering och parlament och Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa.